

Afschrift-art. 792 G.W.
Vrij van expeditierecht
art. 280, 2° Wetb. rex.

ARREST

Het Hof van Beroep te BRUSSEL, achtste kamer, na beraadslaging, spreekt volgend arrest uit :

A.R. Nr. 2003/KR/44

N° 4001

Rep. Nr. 2003/7035

De rechtspleging.

1. Het hof heeft bij arrest van 10 juni 2003 al grotendeels ten gronde beslist over het principaal hoger beroep dat door de appellanten werd ingesteld bij gerechtsdeurwaardersakte die op 31 januari 2003 werd betekend en gericht is tegen een beschikking die op 14 januari 2003 werd uitgesproken door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel.

Het principaal hoger beroep werd ingewilligd en de incidentele beroepen werden verworpen.

Enkel de beslissing over de gevorderde dwangsom werd aangehouden, aangezien het hof geen redenen zag om aan te nemen dat de geïntimeerde partijen zich niet zouden schikken naar zijn beslissing.

2. Bij conclusie van 22 augustus 2003 hebben de appellanten het hof verzocht om de rechtspleging voort te zetten wat de gevorderde dwangsom betreft, aangezien naar hun inzien de geïntimeerden in gebreke blijven om de hen opgelegde veroordeling uit te voeren.

De termijnen om navolgend conclusie te nemen werden bepaald bij beschikking van 16 september 2003.

3. De advocaten van de partijen werden gehoord op de openbare terechtzitting van 15 oktober 2003.

De opgelegde veroordeling.

4. Bij arrest van 10 juni 2003 heeft het hof aan de drie geïntimeerden verbod opgelegd om :

“ boven of in de geluidsomgeving van het geografische gebied, omschreven als ‘de noordrand’, dag- en nachtvertrekken voor vliegtuigen toe te laten of te laten gebeuren die een geluidshinder veroorzaken, uitgedrukt in termen van SEL dB(A) en als Laeq per relevante periode, die overschrijdt hetgeen gemiddeld kan worden bereikt wanneer alle beschikbare banen op de luchthaven relatief gelijk worden gebruikt en alle mogelijke vluchtroutes over welke zones van het grondgebied dan ook, met gespreide uitwaaiingstracés worden benut ”.

Als randvoorwaarden voor de naleving van dit verbod werd door het hof bepaald dat:

- de geluidsoverlastpieken de normen van de WHO niet mogen overschrijden;

- het opgelegde verbod ingaat vanaf de ééne- en zestigste dag na de betekening van het arrest;

- de opgelegde veroordeling haar uitwerking verliest indien de appellanten binnen de drie maanden na de datum van het arrest een bodemrechter niet hebben gediëerd.

5. De appellanten hebben bij dagvaarding die op 12 augustus 2003 werd betekend een bodemrechter gediëerd, met name de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, om over hun vordering ten gronde te horen beslissen, en zulks ten overstaan van de drie geïntimeerden.

Het geding werd ingeleid op 5 september 2003.

De bij het arrest van 10 juni 2003 opgelegde veroordeling heeft haar rechtskracht dan ook niet verloren.

6. Het arrest werd betekend op 11 juni 2003, zodat de termijn die door het hof werd gesteld om de maatregel uit te voeren verstreek op 10 augustus 2003.

Indien het verbod vanaf 11 augustus 2003 niet werd nageleefd door de geïntimeerden, ieder wat hen betreft, kunnen de appellanten nu vorderen dat een dwangsom wordt opgelegd.

De standpunten van de partijen.

7. De appellanten stellen dat meer dan vier maanden na de betekening van het arrest het resultaat van door de geïntimeerden voorgehouden maatregelen niet in overeenstemming zijn met het opgelegde verbod.

Ze wijzen er op dat de Belgische Staat vooralsnog niet verder kwam dan het aankondigen van een Stappenplan, zonder enige zekerheid nopens de uitvoering hiervan, en dat noch voor, noch na het arrest van het hof maatregelen werden getroffen die de door hen te dragen geluidsoverlast significant hebben verminderd.

Zij formuleren de gevorderde veroordeling thans als volgt:

“te zeggen dat de geïntimeerde partijen een dwangsom van 10.000 euro zullen verbeuren per overtreding van een gebods- of verbodsmaatregel bepaald in het dispositief van het arrest van 10 juni 2003 en hen daartoe te veroordelen.

geïntimeerden te veroordelen onmiddellijk de radartracks en aanverwante gegevens zoals het vertrektijdstip van het vliegtuig, de bestemming van het vliegtuig en de gebruikte startbaan, sedert 11 juni 2003 tot de datum van het uit te spreken arrest mede te delen aan de appellanten; vervolgens (hen) te veroordelen diezelfde gegevens aan de appellanten wekelijks mede te delen; te zeggen dat de geïntimeerden partijen een dwangsom van 1.000 euro zullen verbeuren per week vertraging in de mededeling van die gegevens”.

Daarnaast vorderen ze de veroordeling van de geïntimeerden in de begrote kosten van de voorliggende rechtspleging.

8. De Belgische Staat stelt dat de uitvoering van het arrest beslissingsbevoegdheid vergt waarover het uittreidend kabinet, dat slechts lopende zaken mag afhandelen en na de datum van arrest nog regeerde tot 12 juli 2003, niet beschikt.

Hij wijst er op dat reeds voor het arrest van 10 juni 2003 een aantal maatregelen waren beslist, zowel voor dagvluchten als voor nachtvluchten, en dat deze werden geïmplementeerd.

Na het aantreden van het zittende kabinet werden vervolgens voorlopige maatregelen genomen met het oog op een meer billijke spreiding van de hinder en werd een 'Stappenplan' uitgewerkt om de geluidshinder globaal en duurzaam op te lossen.

Aldus werd naar zijn inzien al het mogelijke gedaan om het arrest uit te voeren, zodat een dwangsom niet kan worden verantwoord.

Overigens zouden ook juridisch-technische hinderpalen aan het opleggen van een dwangsom in de weg staan.

9. Biac houdt samengevat voor dat ze in de betwiste aangelegenheid geen beslissingsmacht heeft maar slechts onderzoeksbevoegdheid.

Ze stelt nauw te hebben samengewerkt met Belgocontrol en verwijst naar een omvangrijke nota met de titel 'Vliegprocedures en baangebruik: toepassing van het arrest van het Hof van Beroep van 10 juni 2003', met onder meer 17 technische voorstellen die de uitvoering van het arrest kunnen waarborgen.

Ze voert verder aan te hebben deelgenomen aan de werkzaamheden van de werkgroep BRUNORR (Brussels Airport Noise Reduction and

Redistribution).

De metingen van de geluidshinder tonen volgens haar aan dat de toestand is hersteld die vigeerde vooraleer de appellanten hun vordering hebben ingesteld en ze leidt hieruit af dat de vordering inzake de dwangsommen geen voorwerp meer heeft.

Ze besluit tenslotte dat het arrest van 10 juni 2003 een collectieve veroordeling oplegt en dat de naleving hiervan niet door een dwangsom kan worden verzekerd. Ze suggereert hieromtrent een prejudiciële vraag te stellen aan het Benelux Gerechtshof.

10. Belgocontrol suggereert om, vooraleer te oordelen over de opportuniteit en het nut van een dwangsom, de beslissing van het Hof van Cassatie af te wachten over het cassatieberoep dat ingesteld werd tegen het arrest van 10 juni 2003.

Ze wijst er net als Biac op dat het geen beslissingsbevoegdheid bezit inzake geluidshinder en als belangrijkste opdracht heeft de luchtveiligheid te garanderen.

Ze stelt niet verder te kunnen bijdragen aan de uitvoering van het arrest dan door adviserend op te treden zoals ze heeft gedaan, ter ondersteuning van de verantwoordelijke minister zowel als door deelname aan de werkgroep BruNoRR in samenwerking met Biac.

Overigens acht ze een dwangsom niet opportuun omdat de opgelegde veroordeling niet geheel duidelijk zou zijn en de gevorderde dwangsom haar een evenredig zwaar nadeel zou berokkenen.

Beoordeling.

11. De beslissing om de behandeling van het onderdeel van de vordering dat het opleggen van een dwangsom betreft aan te houden, stoelde op de overweging dat er op 10 juni 2003 geen redenen waren om aan te nemen dat de naleving van de veroordeling enkel door een dwangsom kon worden verzekerd.

Naar de appellanten voorhouden werd binnen de door het hof bepaalde termijn door geen van de drie geïntimeerden behoorlijke uitvoering gegeven aan het arrest.

Er bestaat dan ook aanleiding om de behandeling voort te zetten.

12. Het arrest van 10 juni 2003 is van rechtswege uitvoerbaar en de op 7 juli 2003 en 10 september 2003 ingestelde cassatieberoepen hebben geen opschortende werking.

De uitvoering van de beslissing gebeurt inmiddels op risico van de partij die ze benaarstigt.

Er bestaat dan ook geen reden om de behandeling van de vordering te verdagen totdat het Hof van Cassatie over de cassatieberoepen zal hebben beslist.

13. Het verbod in de opgelegde veroordeling is door de geïntimeerden aldus begrepen dat de geluidsoverlast verbonden aan de

exploitatie van de nationale luchthaven gelijkmatig dient te worden gespreid, met inzet van alle hiertoe thans op de luchthaven beschikbare baneninfrastructuur en gebruik van alle mogelijke vluchtroutes en uitwaaieringstracés.

De te bereiken relatieve gelijkmatigheid betreft zowel de frequentie als de pieken van de geluidsoverlast, zowel overdag als 's nachts. Om dit doel te treffen liet het hof onverlet aan de uitvoerende macht zowel de keuzes van de middelen als de zorg om alle naar rede objectief te verantwoorden beleidsimperatieven op niet discriminerende wijze in aanmerking te nemen.

Deze toestand diende te worden bereikt na het verstrijken van zestig dagen sedert de betekening van het arrest.

14. De drie geïntimeerden vertaalden zulks naar een noodzaak om binnen de bevoegdheden en de beleidsmarges die de hunne zijn beleidsvoorbereidend werk te verrichten en een aantal beslissingen te treffen.

Er bestaat dus in hoofde van geen van de geïntimeerden een probleem van onduidelijkheid omtrent hetgeen door het hof werd beslist.

De appellanten wijzen in dit verband niet zonder reden naar een publieke verklaring die al op 10 juni 2003 door de toenmalige en huidige regeringsleider werd afgelegd en naar luid waarvan: 'nog nooit heeft de daad van een regering zo dicht de uitspraak van een Hof van Beroep gevolgd'.

Uit deze verklaring kan ook worden afgeleid dat een ontslagnemende regering -overigens met reden- tot de lopende zaken rekt om een rechterlijke beslissing uit te voeren.

15. De veroordeling die ten laste van de drie geïntimeerden werd uitgesproken staat er voorts niet aan in de weg dat ieder van hen binnen de eigen activiteitsfeer en bevoegdheden en in de daarbij passende volgorde optreden om bij te dragen aan de uitvoering van het arrest zoals behoort.

De standpunten die ze thans innemen bevestigen overigens dat hun medewerking onmisbaar is om het met het verbod beoogde resultaat te bereiken.

De volgorde blijkt aldus te zijn dat Biac en Belgocontrol beleidsvoorbereidend werk verrichten ten behoeve van de federale regering, die beslist, waarna de eerstgenoemden de beslissingen mee implementeren.

16. Blijkens de overgelegde overtuigingsstukken hebben Biac en Belgocontrol al op 23 juni 2003 een éénendertig bladzijden tellend rapport 'Vliegprocedures en Baangebruik' opgesteld ten behoeve van de Minister van Mobiliteit en Vervoer, bedoeld om het arrest van 10 juni 2003 toe te passen.

Vervolgens werd vanaf augustus 2003 geparticipeerd in de werkgroep "BRUNORR Task Force", die ingesteld werd door de Minister van Mobiliteit en is samengesteld uit vertegenwoordigers van de drie geïntimeerde partijen, met het oog op het ontwerpen van een

'Stappenplan', dat bedoeld is als 'definitieve oplossing' van het probleem van de geluidsoverlast.

Deze werkgroep heeft op 26 september 2003 een eindrapport voorgesteld.

17. Het eerst vermelde rapport van Biac en Belgocontrol behandelt onder meer in drie rubrieken overweegbare maatregelen: voor de nachtvluchten, voor de dagvluchten en mogelijke 'andere maatregelen'.

Inzake nachtvluchten worden zeven voorstellen geformuleerd: (1) terugkeer naar de situatie van voor 1 november 2002, (2) het gebruik van oude en nieuwe compatibele vliegprocedures, (3) de alternerende in gebruik name van twee systemen van baangebruik, (4) wisselend gebruik van het thans gebruikt preferentieel systeem met een te bepalen systeem, (5) wijziging van de toewijzingsregels van de vluchten naargelang de procedures, (6) afschaffing van de nachtvluchtprocedures en toepassing van de dagvluchtprocedures bij nacht en (7) aanpassing van het geheel of een gedeelte van de procedures.

Geen enkel van deze voorstellen vergt een investering in installaties of infrastructuur en de uitvoeringstermijn is telkens bepaald kort, voor sommige voorstellen niet langer dan één maand.

Daarnaast worden drie voorstellen geformuleerd die wel investeringen van betekenis en dus ook een langere uitvoeringstermijn vergen.

18. Inzake dagvluchten worden drie voorstellen geformuleerd die geen investering vergen en op termijn van enkele maanden kunnen worden ten uitvoer gelegd en vier voorstellen die investeringen vergen en slechts uitvoerbaar zijn over een termijn die tot vier jaar kan belopen.

De maatregelen die geen enkele investering vergen zijn: (1) uitbreiding voor een gedeelte van de dag van de configuratie van het nachtgebruik van de banen (na 06.00 tot 07.00 u en van 21.00 tot 23.00 uur), (2) invoering van een dalurenregime en (3) aanpassing van alle of van een gedeelte van de procedures.

19. De rubriek 'andere maatregelen' betreffen onder meer (1) de naleving van 'Noise Abatement' procedures -controle op de naleving van de procedures door de piloten, hetgeen de oprichting van een controledienst vergt binnen het directoraat-generaal Luchtvaart-, (2) een verscherping van de akoestische normen voor nieuw te bouwen woningen door het Vlaamse en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest en (3) de harmonisering van nieuw tussen de genoemde gewesten overeen te komen geluidsemissienormen.

Andere voorgestelde maatregelen hebben geen rechtstreekse incidentie op de bestrijding van de geluidsoverlast zelf.

20. Het rapport besluit dat het noodzakelijk is om een stabiele procedure van minstens één seizoen te verzekeren vooraleer er nieuwe en belangrijke route- en procedurewijzigingen worden aangebracht.

Tegelijk wordt gesteld dat een wijziging van de regels omtrent het voorkeursgebruik der banen of het gebruik van bestaande procedures geen belangrijke wijziging betekenen in termen van operaties en zodoende ondertussen kunnen worden overwogen binnen kortere termijnen.

Voor elk van de geciteerde maatregelen heeft de federale regering hetzij eigen beslissingsbevoegdheid, hetzij initiatiefrecht met het oog op naleving door de gewesten van de federale loyauteit.

21. De federale Minister van Mobiliteit heeft eerst op 30 september 2003 een 'Stappenplan' aangekondigd, waarmee wordt beoogd op termijn de dag- en nachtvluchten op de luchthaven Brussel-Nationaal 'billijk te spreiden'.

Er worden drie reeds uitgevoerde maatregelen in geciteerd, maar enkel voor nachtvluchten en zonder vermelding van de concrete impact die ze hebben op de situatie in de Noordrand.

De appellanten betogen dat zij geen weerslag van betekenis hebben op het niveau van hun geluidsoverlast en lijken hierin te worden gesteund door metingen die werden verricht door Aminal te Grimbergen, zowel wat dag- als nachtvluchten betreft.

22. Uit het geheel van deze gegevens kan het volgende worden afgeleid en besloten:

- het rapport van 23 juni 2003 somt een geheel van maatregelen op die spoedig en omkeerbaar kunnen worden ten uitvoer

gelegd om uitvoering te geven aan wat door het hof voorlopig werd beslist bij arrest van 10 juni 2003;

- in de voorbereidende fase van de voorlopig te treffen maatregelen hebben Biac en Belgocontrol behoorlijk bijgedragen aan de besluitvorming volgens hetgeen tot hun bevoegdheid behoort;

- de Belgische Staat heeft het geheel of zelfs een omvattend deel van de genoemde maatregelen niet uitgevoerd, terwijl op technische gronden niets hieraan in de weg stond.

De Belgische Staat kwam en komt zodoende tekort aan de behoorlijke uitvoering van het arrest binnen de gestelde termijn, zonder dat een objectieve grond hiervoor of technische imperatieven worden aangewezen.

23. De vordering tot het opleggen van dwangsommen is dan ook gegrond ten laste van de Belgische Staat.

Geen enkel rechtsbezwaar staat aan het opleggen ervan in de weg en de rechtspleging in kort geding leent zich niet tot het stellen van prejudiciële vragen.

De dwangsom is verschuldigd aan alle appellanten gezamenlijk, met dien verstande dat één van hen betaling kan opeisen en dat betaling aan één van hen bevrijdend werkt, ongeacht wie van de appellanten de inbreuk liet vaststellen.

24. De appellanten stellen voor om als overtreding van het verbod te bestempelen: de registratie van elk dag- of nachtvertrek (waarbij de nacht aanvangt om 23.00 h en een einde neemt om 06.00 h) boven het door het hof vastgestelde maximale aantal dag- en nachtvertrekken, en hierbij als een dag- of nachtvertrek te beschouwen: "elke overschrijding van een drempel van 60 dB veroorzaakt door een vliegtuig vertrekkende vanuit de luchthaven te Zaventem en zich in het luchtruim boven of in de nabijheid van diens woning bevindende".

Het hof heeft evenwel geen maximale aantallen vertrekken vastgesteld, aangezien zulks behoort tot de beleidsvrijheid van de uitvoerende macht, de luchthavenexploitant en de geleider van het luchtverkeer en toezichthouder op de veiligheid ervan.

25. Een dwangsom dient te worden opgelegd in functie van het in gebreke blijven om de vereiste voorlopige maatregelen te beslissen enerzijds en om de tenuitvoerlegging hiervan aan de betrokken diensten op te dragen anderzijds.

Het bedrag van de dwangsom dient in verhouding te staan tot de ernst van het in gebreke blijven en de draagkracht van de veroordeelde partij.

De dossierstukken doen blijken dat al binnen de veertien dagen na de datum van het arrest de gegevens voorhanden waren om de vereiste voorlopige toestand te creëren.

De verbeuring van dwangsommen kan dan ook intreden meteen na de betekening van dit arrest samen met het arrest van 10 juni 2003.

26. Aangezien ten aanzien van de partijen Biac en Belgocontrol geen tekortkoming aanwijsbaar is in dit stadium van de tenuitvoerlegging van het arrest, maar niet kan worden uitgesloten dat zulks zou voorvallen, wordt de verdere behandeling van de vordering verdaagd wat hen betreft.

Het staat aan de appellanten dit onderdeel van de vordering naar omstandigheden ten gepaste tijde te doen behandelen.

27. De appellanten stellen verder een nieuwe vordering in die er toe strekt om de geïntimeerden te veroordelen onmiddellijk de radartracks en aanverwante gegevens –zoals het vertrektijdstip van het vliegtuig, de bestemming en de gebruikte startbaan, sedert 11 juni 2003 tot de datum van het uit te spreken arrest mee te delen, en hen vervolgens te veroordelen om diezelfde gegevens wekelijks mee te delen, en zulks onder verbeurte van een dwangsom van 1.000 euro per week vertraging in de mededeling.

In het voorliggende geschil heeft het hof bij arrest van 10 juni 2003 zijn rechtsmacht evenwel uitgeput, met als enige uitzondering het onderdeel van de vordering dat de dwangsommen betreft.

De nieuwe vordering kan dan ook niet worden ontvangen.

OM DEZE REDENEN :

HET HOF,

In acht genomen artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken,

Rechtsprekend na tegenspraak,

Verdaagt de einduitspraak over de vordering tot oplegging van een dwangsom wat de partijen Biac en Belgocontrol betreft.

Zegt dat het aan de appellanten staat om ten gepaste tijde te verzoeken om vaststelling van een rechtsdag om de vermelde vordering verder te doen behandelen.

Verklaart de vordering tot opleggen van een dwangsom ten laste van de Belgische Staat als volgt gegrond;

Zegt dat ten laste van de Belgische Staat een dwangsom wordt verbeurd van 50.000 euro per dag dat hij in gebreke blijft om de maatregelen te beslissen, en de prompte uitvoering op te dragen aan eigen federale diensten, aan Biac en aan Belgocontrol, om de geluidsoverlast van de appellanten voorlopig te beperken tot het geluidsniveau zoals beslist bij het arrest van 10 juni 2003.

Zegt dat een verbeurde dwangsom toekomt aan alle appellanten samen, met dien verstande dat één van hen betaling kan opeisen en dat de betaling ervan aan één van hen bevrijdend werkt ten aanzien van allen, en ongeacht wie van hen de inbreuk liet vaststellen.

Verwerpt de nieuwe vordering van de appellanten als onontvankelijk.

Zegt dat er geen gedingkosten te begroten zijn.

Nr

4021

2003/KR/44

- 8ste Kamer

p. 21

Aldus gevonnist en uitgesproken ter openbare terechtzitting van de burgerlijke achtste kamer van het hof van beroep te Brussel, op **18. 11. 03**

waar aanwezig waren en zitting hielden :